

კორპორაციული მართვის სისტემაში მონაცემთა დაცვის ოფიცრის ინსტიტუციური როლის ინტერდისციპლინური ანალიზი

მსხვილი კორპორაციების მიერ პერსონალურ მონაცემთა სისტემური და ფართომასშტაბიანი დამუშავების მზარდმა ტენდენციამ განაპირობა პერსონალურ მონაცემთა დაცვის საკანონმდებლო მოწესრიგების გაძლიერება, განსაკუთრებით კი მონაცემთა სუბიექტების უფლებებისა და ინტერესების დაცვის თვალსაზრისით. მონაცემთა დაცვის ოფიცრის ინსტიტუტი, რომელიც მართალია, ეროვნულ კანონმდებლობაში ჯერ-ჯერობით არ არის ასახული, მონაცემთა დამუშავების კანონიერების, კორპორაციისა და მონაცემთა სუბიექტის ინტერესების თანაფარდობის უზრუნველყოფის ერთგვარი მექანიზმია. წინამდებარე ნაშრომი ამ ინსტიტუტის ინტერდისციპლინურ გააზრებას ეთმობა, ერთი მხრივ, საკორპორაციო სამართლის პერსპექტივით, ხოლო მეორე მხრივ — პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამართლის თვალსაზრისით, რათა განისაზღვროს მისი ინსტიტუციური ფუნქცია კერძო სამართლის იურიდიული პირის ორგანიზაციულ სტრუქტურაში.

საკვანძო სიტყვები: კორპორაციული მართვა, მონაცემთა დაცვა, მონაცემთა დაცვის ოფიცერი, მონაცემთა დაცვის ზოგადი რეგულაცია.

1. შესავალი

პოზიტიურსამართლებრივი დებულებები დროში თვითმყოფად არსებობას სამართალშემოქმედებითი ტრანსფორმაციის ძალით განაგრძობს. ქართული

* ივ. ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის დოქტორანტი, კერძო სამართლის მიმართულების ასისტენტი; პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის საერთაშორისო ურთიერთობების, ანალიტიკისა და სტრატეგიული განვითარების დეპარტამენტის უფროსი.

სამართლის ევროპულ სამართალთან ჰარმონიზაციაზე მსჯელობის საზრისი, ალბათ, შემდეგ კითხვაზე პასუხის ძიებით იწყება: სამართალი გარდაქმნის საზოგადოებას თუ პირიქით — საზოგადოება გარდაქმნის მას? სოციუმის საყოველთაო კეთილდღეობას სამართალი, როგორც დროში განვითარებადი სისტემა, ქცევის სავალდებულო დებულებების განსაზღვრით ქმნის.¹ თუმცა თვალსაჩინოა, რომ თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის აღზევებას, ინდუსტრიათა და ეკონომიკური აქტორების თვითრეგულირება, ხოლო დეკოდიფიკაციის შემდგომ — სოციალურ-ეკონომიკურ ურთიერთობათა თვითნებური მოწესრიგება მოჰყვა². ეს უფრო სპონტანურად, „მოთხოვნისა და მიწოდების პრინციპის“ გამო, ერთი მხრივ, კონკურენტუნარიანობის შესანარჩუნებლად, მეორე მხრივ კი სოციალური პასუხისმგებლობის ზეწოლით განხორციელდა.³ სწორედ ამგვარად ჩამოყალიბდა კორპორაციების ნებაყოფლობითი ანგარიშვალდებულებაც სამოქალაქო საზოგადოების წინაშე.

თანამედროვე ტენდენციების გათვალისწინებით, მეგა-კორპორაციების ეკონომიკური საქმიანობის მასშტაბითა და ზეგავლენის თვალსაზრისით, კანონმდებლის ყურადღების ეპიცენტრში „დაკავშირებულ პირთა“⁴, მათ შორის, მომხმარებელების და რაც მთავარია, წარმოდგენილი კვლევის ინტერესიდან გამომდინარე — მონაცემთა სუბიექტების უფლებრივი მდგომარეობა ექცევა. საკანონმდებლო მოწესრიგების სიხისტე სწორედ კორპორაციათა სამეწარმეო საქმიანობის „დაინტერესებულ პირთა“ ინტერესებზე ზეგავლენის ხარისხით ფასდება და ყალიბდება. მაშასადამე, ნათელია, იმპერტიული მოწესრიგების გზით, თუ რატომ ადგენს, ერთი მხრივ, საკორპორაციო სამართალი, ხოლო მეორე მხრივ — პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამართალი კორპორაციების მიმართ გარკვეულ ორგანიზაციულსამართლებრივ ვალდებულებებს. სწორედ ამგვარ მოთხოვნათა რიცხვს განეკუთვნება მონაცემთა დაცვის ოფიცრის ინსტიტუტის ინტეგრირება კორპორაციული მართვის სისტემაში.

მონაცემთა დაცვის ოფიცერი კორპორაციულსამართლებრივი მნიშვნელობით შიდაორგანიზაციული სტრუქტურის ინტეგრალური ელემენტია, ხოლო პერსონალურ

¹ Bentham J., *Of Laws in General*, Hart H. L. A. (ed.), 1970, 31-33.

² Magnier V., *Comparative Corporate Governance, Legal Perspectives*, 2017, 1-4. ამ მიზანს გამოხატავს კორპორაციული მართვის „რბილი მოწესრიგების“ რეჟიმი, რომელიც ევროპის კომისიის წინაშე პროფ. პოლ დევისის მიერ 1997 წელს იქნა წარდგენილი იმ იდეით, რომ კომისიას განესაზღვრა სუპრანაციონალური კორპორაციული მართვის სტანდარტი, ხოლო თითოეულ წევრ ქვეყანას „დაემორჩილე ან განმარტეს“ პრინციპით ეხელმძღვანელა ნაციონალური სამართლის ფარგლებში, Johnson A., *Soft Law*, in: *EC Regulation of Corporate Governance*, UK, 2009, 343-347.

³ Picciotto S., *Regulating Global Corporate Capitalism*, 2011, 61-65, 193-200.

⁴ სამეცნიერო ლიტერატურაში მოცემული „დაკავშირებულ პირთა“ („Stakeholder“) ტერმინოლოგიური განმარტება იძლევა იმის შესაძლებლობას, რომ მასში მონაცემთა სუბიექტიც იყოს მოაზრებული, რამეთუ მასში იგულისხმება ნებისმიერი ისეთი პირი, რომლის ინტერესზე კორპორაციის საქმიანობა ზეგავლენის მომხდენია. იხ. *მახრობლიძევილი გ.*, კორპორაციული მართვის ზოგადი ანალიზი, 2015, 313-317.

მონაცემთა დაცვის სამართლის პერსპექტივიდან — მონაცემთა კანონიერი დამუშავებისა და მონაცემთა სუბიექტის უფლებების დაცვის ერთგვარი გარანტი. შესაბამისად, წინამდებარე კვლევის მიზანია შემდეგი თეზისის ქეშმარიტების დადგენა: მონაცემთა დაცვის ოფიცერი უზრუნველყოფს კორპორაციისა და მონაცემთა სუბიექტის ინტერესებისა და უფლებების გონივრულ თანაფარდობას.

კვლევის ინტერდისციპლინური ხასიათი საკორპორაციო სამართლისა და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამართლის ურთიერთდაკავშირების ერთგვარი მცდელობის შედეგია. და რაკი „[...] ყოველგვარი შეცნობა არის განმარტება“⁵, საკვლევი საკითხისა და დარგის ცნებითი კატეგორიების გადმოსაცემად, ნაშრომი დესკრიფციული ხასიათისაა; გამოყენებულია ანალიტიკურ-სინთეზური მეთოდი შუალედური შედეგების ერთიან სისტემაში ფორმულირებისა და კვლევის მიზანთან მათი ლოგიკური კავშირის წარმოსაჩენად.

2. პერსონალურ მონაცემთა დაცვაზე ორიენტირი, როგორც კორპორაციული მართვის თანამედროვე მოდელი

ლიტერატურაში გამოთქმული პოზიციის თანახმად, არამატერიალური ეკონომიკის აღზევების ეპოქამ განაპირობა კაპიტალიზმის არსებობა კაპიტალის გარეშე.⁶ პერსონალური მონაცემები სწორედ ასეთი არამატერიალური, თანამედროვე ტიპის კაპიტალია. მონაცემთა კანონიერი დამუშავების ვალდებულება კორპორაციის მიერ სათანადო ტექნიკური და ორგანიზაციული ღონისძიებების გატარებას, შესაბამისი შიდაორგანიზაციული სტრუქტურის ფორმირებასა და მართვის სისტემის დანერგვას საჭიროებს. კორპორაციული მართვა თავისი არსით არის საკუთრების (სამეწარმეო საზოგადოებაში განხორციელებული აქციონერული კაპიტალის) და კონტროლის (გაერთიანებულ კაპიტალზე მართვის უფლებამოსილების მქონე ორგანოს) გამიჯვნის, მართვისა და ხელმძღვანელობის იმგვარი სისტემა, რომელშიც გათვალისწინებულია აქციონერთა და დაინტერესებულ პირთა სამართლებრივი ინტერესები.⁷ მართვის აღნიშნული სისტემა, ორგანიზაციული თვალსაზრისით შესაძლებელია, განხორციელდეს მონისტური ან დუალისტური სქემით.⁸

⁵ იასკესრი კ., ფილოსოფიის შესავალი, გორგიშელი ვ. (თარგმ.), 2019, 73.

⁶ იხ. Haskel J., Westlake S., Capitalism without Capital: The Rise of the Intangible Economy, 2018, 3-10.

⁷ ბურდული ი., მახრობლიძვილი გ., თოხაძე ა., ზუბიტაშვილი ნ., ალადაშვილი გ., მადრაძე გ., ეგნატაშვილი დ., საკორპორაციო სამართალი, 2022, 634-638.

⁸ აღნიშნულს რიგ შემთხვევაში საწესდებო ავტონმია, ხოლო რიგ შემთხვევაში საკანონმდებლო მოთხოვნა უდევს საფუძვლად, იხ. მუხლები 124 და 182, „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონი, 875-Vრს-XXმპ, 02/08/2021.

კორპორაციულ მართვის სისტემას გააჩნია რამდენიმე სახის მოდელი, რომელიც გამოხატავს მის ძირითად ორიენტირს (მაგალითად, არსებობს მენეჯერული მოდელი, აქციონერთა ქონებრივი მდგომარეობის მაქსიმიზაციაზე ორიენტირებული მოდელი, დასაქმებულ პირთა და დაინტერესებულ პირთა ინტერესების დაცვაზე ორიენტირებული მოდელი).⁹ ვიწრო გაგებით მოდელებს შორის სხვადასხვაობა განპირობებულია სწორედ კორპორაციის მმართველობითი პოლიტიკითა და სტრატეგიით, უფრო განზოგადებით კი — იმ გარემოს ეკონომიკური და სამართლებრივი ფაქტორებით, რომლის ფარგლებში ოპერირებს კორპორაცია.¹⁰ შესაბამისად, თითოეული კორპორაციის მართვის მოდელი ინდივიდუალური სამეწარმეო საქმიანობის სფეროსა და მენეჯერული პოლიტიკის მიხედვით განსხვავდება. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ორიენტირით კორპორაციული მართვის განხორციელება ზემოხსენებულ მოდელთა ერთ-ერთ ნაირსახეობად შეიძლება შეფასდეს. ამგვარი მოდელი განსაკუთრებით საგულისხმოა ისეთი ეკონომიკური აქტორებისათვის, რომლებიც ახორციელებენ პერსონალური მონაცემების განსაკუთრებულად დიდი ოდენობით დამუშავებას, ასევე, რომელთა სამეწარმეო საქმიანობა არსებით ზეგავლენას ახდენს მონაცემთა სუბიექტების ინტერესებზე.

კორპორაციული მართვის ფუნდამენტური პრინციპებიდან¹¹ ერთ-ერთს წარმოადგენს გახსნილობა და გამჭვირვალობა, რომელიც ითვალისწინებს კორპორაციის ფინანსურ მდგომარეობასთან, მმართველობით სტრუქტურასთან, მართვასა და მენეჯმენტთან დაკავშირებული ინფორმაციის დროულ გამჟღავნებას. საგულისხმოა, რომ მონაცემთა დამუშავების პრინციპებიდან ერთ-ერთი სწორედ გამჭვირვალობის უზრუნველყოფას შეეხება, რომელიც ავალდებულებს დამმუშავებელს, უზრუნველყოს მონაცემთა სუბიექტისთვის მარტივი წვდომა ნებისმიერ ისეთ ინფორმაციაზე, რომელიც მონაცემთა დამუშავებას უკავშირდება.¹² აღსანიშნავია, რომ ევროპის საბჭოს კანონმდებლობაც¹³ ადგენს მონაცემთა დამმუშავებლისა და უფლებამოსილი პირის ანგარიშვალდებულების მოვალეობას და დამატებით ვალდებულებებს პერსონალურ მონაცემთა ეფექტიანი

⁹ Tokhadze A., Enhancement of Corporate Social Responsibility – An Analysis from the Perspective of Economic and Sectoral Cooperation under the Three Association Agreements, in: Legal Aspects of the EU Association Agreements with Georgia, Moldova and Ukraine in the Context of the EU Eastern Partnership Initiative, *Trunk A., Panych N., Rieckhof S. (eds.)*, 2017, 104-106.

¹⁰ მახრობლიძეილი გ., კორპორაციული მართვის ზოგადი ანალიზი, 2015, 161, 162-163.

¹¹ G20/OECD, Principles of Corporate Governance, 2015.

¹² პრეამბულა, §39, Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the Protection of Natural Persons with regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data, and Repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), OJ L 119, 4/5/2016, 1–88. მე-4 მუხლის 1-ლი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტი, მე-15 მუხლი „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონი, 5669-რს, 28/12/2011.

¹³ §84, Article 10, *Council of Europe*, Modernized Convention for the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal Data (Convention 108+; CM/Inf(2018)15-final), 18/05/2018.

დაცვის უზრუნველსაყოფად.¹⁴ ამგვარ ღონისძიებათა ერთ-ერთ ფორმად მონაცემთა დაცვის ოფიცრის ინსტიტუტი მიიჩნევა.¹⁵

მაშასადამე, მონაცემთა დაცვაზე ორიენტირებული კორპორაციული მართვის მოდელს მეწარმე სუბიექტის სამეწარმეო საქმიანობის სფერო, მის ფარგლებში პერსონალური მონაცემის დამუშავების ინტენსივობა და მოცულობა აყალიბებს. მეორე მხრივ, სწორედ კორპორაციული მართვის ამგვარი მოდელის წიაღში ხორციელდება მონაცემთა სუბიექტის, როგორც „დაინტერესებული პირის“, სამართლებრივი ინტერესების გათვალისწინება. შესაბამისად, მონაცემთა დაცვაზე ორიენტირებული კორპორაციული მართვის მოდელის მიზანია: ა) კორპორაციის, როგორც მონაცემთა დამმუშავებლის ან უფლებამოსილი პირის სრული შესაბამისობა მონაცემთა დაცვის საკანონმდებლო მოწესრიგებასთან; ბ) მონაცემთა სუბიექტის, როგორც „დაინტერესებული პირის“, უფლებების დაცვა.

3. მონაცემთა დაცვის ოფიცერი, როგორც პერსონალურ მონაცემთა დაცვაზე ორიენტირებული კორპორაციული მართვის მოდელის ელემენტი

ოფიცრის ინსტიტუტი მონაცემთა დაცვაზე ორიენტირებული კორპორაციული მართვის მოდელის ერთ-ერთი ელემენტია, თუმცა არა ერთადერთი. მონაცემთა დაცვის ზეგავლენის რისკების შეფასება (“Data Protection Impact Assessment”), მონაცემთა დაცვის შიდა პოლიტიკის არსებობა ანგარიშვალდებულების ერთგვარი გამოხატულებაა. ნაშრომის ფორმატიდან გამომდინარე, შეუძლებელია ოფიცრის ინსტიტუტის ყველა სამართლებრივი ასპექტის განხილვა, ამდენად, წინამდებარე თავიც ინსტიტუტის ძირითად მახასიათებლებზე აქცენტირდება.

3.1. მონაცემთა დაცვის ოფიცრისა და კორპორაციული შესაბამისობის ოფიცრის ფუნქციური ურთიერთგამიჯვნა

მონაცემთა დაცვის ოფიცერი არის მონაცემთა დაცვის კვალიფიციური ექსპერტი, რომლის ფუნქციაა კორპორაციის ხელმძღვანელობას კონსულტაცია გაუწიოს მონაცემთა დაცვის წესებთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად.¹⁶ განსხვავებით კორპორაციის ხელმძღვანელი პირებისაგან, მონაცემთა დაცვის ოფიცერი არ არის სამეწარმეო

¹⁴ Council of Europe, Explanatory Report, Modernized Convention for the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal Data (Convention 108+; CM/Inf(2018)15-final), 18/05/2018, მუხლი 10.

¹⁵ იქვე, § 87.

¹⁶ ევროკავშირის ფუნდამენტურ უფლებათა სააგენტო და ევროპის საბჭო, მონაცემთა დაცვის ევროპული სამართლის სახელმძღვანელო, 2018, 198.

საზოგადოების ფიდუციარი¹⁷ (სხვა სიტყვებით კი სამეწარმეო საზოგადოების საუკეთესო ინტერესის განმახორციელებელი წარმომადგენელი). იგი არც კორპორაციული შესაბამისობის ოფიცერია. თუმცა პარალელის გავლების მიზნით, შესაძლებელია ამ ორი ინსტიტუტის ფუნქციების ზოგადი შედარება.

კორპორაციული შესაბამისობა ანგლო-ამერიკული სამართლის ოჯახის პირმშოა. იგი აერთიანებს რიგ ღონისძიებებს, რომლის მეშვეობით ხორციელდება კორპორაციულ ინსაიდერთა (ხელმძღვანელების, თანამშრომლების) საქმიანობა საკანონმდებლო ნორმების შესაბამისად.¹⁸ სწორედ კორპორაციული შესაბამისობის ოფიცერზე ხდება სამართლებრივი თუ ეკონომიკური გამოწვევებისა და ამონაცემის განსაზღვრის დელეგირება. ერთი შეხედვით, მათი ფუნქციები თითქოს თანმხვედრია, თუმცა დაუშვებელია კორპორაციული შესაბამისობის ოფიცრისა და მონაცემთა დაცვის ოფიცრის ინსტიტუციური როლის ურთიერთადრევა. ამ თვალსაზრისით საინტერესოა, რომ ინტერესთა კონფლიქტის მოტივით, ბელგიის მონაცემთა დაცვის საზედამხდველო ორგანომ დამმუშავებელი 50 000 ევროს ოდენობით დააჯარიმა, რადგან მონაცემთა ოფიცრის პოზიციაზე დაინიშნა პირი, რომელიც ამავდროულად იყო კორპორაციული შესაბამისობის სამსახურის უფროსი, ფულის გათეთრების ანგარიშგების ოფიცერი.¹⁹

გარდა ამისა, აუცილებელია, რომ მონაცემთა დაცვის ოფიცერს ჰქონდეს სათანადო კვალიფიკაცია, მონაცემთა დაცვის დარგის საექსპერტო ცოდნა და შესაძლებლობა, რომ დამოუკიდებლად განახორციელოს მასზე დაკისრებული მოვალეობა.²⁰ ამდენად, მის მიმართ მოქმედებს კომპეტენტურობის პრინციპი. მონაცემთა დაცვის ოფიცერი ანგარიშვალდებულია უშუალოდ მონაცემთა დამმუშავებლის ან უფლებამოსილი პირის პირველი რანგის ხელმძღვანელთა წინაშე,²¹ რაც პერიოდული ანგარიშის წარდგენასაც მოიაზრებს როგორც ანგარიშვალდებულების პრინციპის პრაქტიკული გამოხატულება. ოფიცრის დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფის მიზნით, დაუშვებელია მისთვის დამმუშავებლის ან უფლებამოსილის მიერ რაიმე სახის ინსტრუქციის ან დავალებების მიცემა.²² საპირწონედ, კორპორაციული შესაბამისობის ოფიცრის ფუნქცია შესაძლებელია, რომ კორპორაციის რომელიმე სტრუქტურულ ერთეულში დაინერგოს. ამას გარდა, განსხვავებით კორპორაციული შესაბამისობის ოფიცრისგან, მონაცემთა

¹⁷ ფიდუციალური მოვალეობის მატარებელნი არიან კორპორაციის ხელმძღვანელი პირები, რომლებიც სამეწარმეო გადაწყვეტილებას საზოგადოების საუკეთესო ინტერესებიდან გამომდინარე იღებენ. *Schneeman A.*, Law of Corporations and Other Business Organizations, 2010, 39.

¹⁸ იქვე, 363.

¹⁹ Autorité de protection des données, Dossiernummer: DOS-2019-04309, 2020, <<https://cedpo.eu/dpo-case-law/>> [20.01.2023].

²⁰ *Voigt P., Bussche A.*, The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Practical Guide, 2017, 56-57.

²¹ მუხლი 38(3), Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the Protection of Natural Persons with regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data, and Repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), OJ L 119, 4/5/2016, 1–88.

²² *Voigt P., Bussche A.*, The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Practical Guide, 2017, 59.

დაცვის ოფიცრს აქტიური კავშირი აქვს გარე აქტორებთანაც (მაგალითად, მონაცემთა სუბიექტთან, მონაცემთა დაცვის საზედამხედველო ორგანოსთან). შესაბამისად, სავალდებულოა მისი საკონტაქტო ინფორმაციის გამჟღავნება, ხოლო ოფიცრის დანიშვნის თაობაზე მონაცემთა დაცვის საზედამხედველო ორგანოს ინფორმირება.²³

მონაცემთა დაცვის ოფიცრის ფუნქცია სამ სეგმენტს მოიცავს: ინფორმირების, თანამშრომლობისა და ზედამხედველობის ვალდებულებებს.²⁴ პირველში მოიაზრება დამმუშავებლისათვის/უფლებამოსილი პირისთვის მონაცემთა დამუშავების თაობაზე სათანადო კონსულტაციის გაწევა; მეორე გულისხმობს მონაცემთა დაცვის საზედამხედველო ორგანოსთან აქტიურ კავშირსა და თანამშრომლობას; მესამე კი — მონაცემთა დაცვის მომწესრიგებელ კანონმდებლობასთან შესაბამისობის ზედამხედველობას.²⁵ ამ ფუნქციების ჯეროვნად განხორციელების მიზნით, იგი უფლებამოსილია, ჩაატაროს ინსპექტირება, ჰქონდეს წვდომა პერსონალურ მონაცემებზე, გაეცნოს მონაცემთა სუბიექტების განცხადებებს და ამ მიზნით დამოუკიდებლად განახორციელოს ნებისმიერი ქმედება ეთიკის სტანდარტის ფარგლებში.²⁶

3.1. მონაცემთა დაცვის ოფიცრის დანიშვნის წინაპირობა

ევროკავშირის მონაცემთა დაცვის ზოგადი რეგულაცია მონაცემთა დაცვის ოფიცრის დანიშვნის ვალდებულებას სამ ცალკეულ შემთხვევაში ითვალისწინებს.²⁷ კერძო სექტორში ოპერირებადი მეწარმე სუბიექტში ოფიცრის ინსტიტუტის არსებობა უკავშირდება დამმუშავებლის ან უფლებამოსილი პირის იმგვარ ძირითად საქმიანობას, რომლის ფარგლებში განხორციელებული ოპერაციები ფართო მასშტაბით ითვალისწინებს მონაცემთა სუბიექტის რეგულარულ, სისტემურ მონიტორინგს ან თუკი მათი ძირითადი საქმიანობა უკავშირდება განსაკუთრებული კატეგორიის მონაცემთა ფართომასშტაბიან დამუშავებას.²⁸ აღნიშნულ განმარტებაში საგულისხმოა დამმუშავებლის ან უფლებამოსილი პირის „ძირითადი საქმიანობა“ და მის ფარგლებში განხორციელებული ოპერაციების „კვალიტატური“ (ე. ი. „ხარისხობრივი“) და

²³ Article 29 Data Protection Working Group, Guidelines on Data Protection Officers (DPOs), 16/EN, WP 243 rev.01, 2016, 10.

²⁴ Voigt P., Bussche A., The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Practical Guide, 2017, 60.

²⁵ იქვე.

²⁶ Data Protection Officer, Professional Standards for Data Protection Officers of the EU Institutions and Bodies Working under Regulation (EC) 45/2011, 2010, 12-13.

²⁷ მუხლი 37, Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the Protection of Natural Persons with regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data, and Repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), OJ L 119, 4/5/2016, 1–88.

²⁸ იქვე, მუხლი 37(1).

„კვანტიტატიური“ (ე. ი. „რაოდენობრივი“) მაჩვენებლები. რაკი კორპორაციულსამართლებრივი გაგებით ძირითადი, იგივე ჩვეულებრივი სამეწარმეო საქმიანობა და კერძო სამართლის იურიდიული პირის ზოგადი უფლებაუნარიანობის ფარგლებში განხორციელებული დამხმარე ეკონომიკური საქმიანობა სხვადასხვა ცნებებია²⁹, ოფიცრის დასანიშნად მნიშვნელოვანია, რომ მეწარმე სუბიექტის მიერ პერსონალური მონაცემები მუშავდებოდეს მოგების მიღების მიზნით, ორგანიზებულად, მართლზომიერად, არაერთჯერადად და დამოუკიდებლად განხორციელებული³⁰ ძირითადი სამეწარმეო საქმიანობის ფარგლებში. ასევე უნდა შეფასდეს, პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების მასშტაბი, რომელიც განისაზღვრება შემდეგი კრიტერიუმებით: ა) მონაცემთა სუბიექტების რაოდენობა; ბ) დამუშავებულ მონაცემთა მოცულობა; გ) დამუშავების ხანგრძლივობა; დ) დამუშავების გეოგრაფიული დაფარვა.³¹ ეროვნული კანონმდებლობა შესაძლებელია, ითვალისწინებდეს მონაცემთა დაცვის ოფიცრის დანიშვნის სხვა საფუძვლებსაც. მაგალითად, გერმანიის მონაცემთა დაცვის ფედერალური აქტის თანახმად, იმ კერძო კომპანიაში, რომელშიც დასაქმებულია სულ მცირე 20 თანამშრომელი, რომელსაც შემხებლობა აქვს პერსონალურ მონაცემთა ავტომატურ დამუშავებასთან, სავალდებულოა მონაცემთა დაცვის ოფიცრის დანიშვნა.³² ოფიცრის არსებობა ასევე აუცილებელია, თუკი ხორციელდება მონაცემთა იმგვარი დამუშავება, რომელიც ექვემდებარება დამუშავების ზეგავლენის შეფასების კვლევას ან თუკი პერსონალური მონაცემები მუშავდება კომერციული გადაცემის, ანონიმური გადაცემის ან ბაზრის ან აზრის კვლევის მიზნებისთვის.³³

რაც შეეხება მონაცემთა დაცვის ოფიცრის კლასიფიკაციას — განასხვავებენ შიდა და გარე ოფიცრის ინსტიტუტებს.³⁴ შიდა ოფიცერი კორპორაციაში დასაქმებული პირია, ხოლო მეორე — კორპორაციასთან გარიგებითსამართლებრივი გზით (*ხელშეკრულებით*) დაკავშირებული პირი. ასევე შესაძლებელია სავალდებულო და ნებაყოფლობითი ოფიცრის ინსტიტუტების გამიჯვნა. როგორც წინა პარაგრაფში იქნა წარმოჩენილი, განხილულ შემთხვევებში ოფიცრის განსაზღვრა სავალდებულოა³⁵, თუმცა აღნიშნული არ გამორიცხავს კომპანიის მიერ ოფიცრის ნებაყოფლობით, თვითრეგულირებისა და

²⁹ ბურდული ი., მახრობლიძვილი გ., თოხაძე ა., ზუბიტაშვილი ნ., ალადაშვილი გ., მადრაძე გ., ეგნატაშვილი დ., საკორპორაციო სამართალი, 2022, 60-63.

³⁰ მე-2 მუხლის მე-2 პუნქტი, „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონი, №875-VRს-XXIII, 02/08/2021.

³¹ *Kuner Ch., Bygrave L., Docksey Ch., The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Commentary, Oxford, 2020, 693.*

³² § 38, Bundesdatenschutzgesetz, (BDSG), 30/06/2017.

³³ იქვე.

³⁴ *Voigt P., Bussche A., The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Practical Guide, 2017, 57.*

³⁵ სტატიის მიზნებიდან გამომდინარე, ნაშრომში არ განიხილება მონაცემთა დაცვის ოფიცრის სავალდებულო დანიშვნის შემთხვევა საჯარო უწყებაში. იხ. მუხლი 37(1), Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the Protection of Natural Persons with regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data, and Repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), OJ L 119, 4/5/2016, 1–88.

საწესდებო ავტონომიის ფარგლებში დანიშვნას. ცხადია, ეს კორპორაციული მართვის კარგ კულტურასა და ანგარიშვალდებულების მაღალ სტანდარტზე მიუთითებს. მონაცემთა დაცვის ზოგადი რეგულაცია (მუხლი 37(2)) განსაზღვრავს საერთო ოფიცრის ინსტიტუტსაც, როდესაც რამდენიმე დამმუშავებელს/უფლებამოსილ პირს ჰყავს ერთი ოფიცერი. აღნიშნული საკმაოდ პრაქტიკულია კორპორაციული კონსორციუმებისთვის, ორგანიზაციათა ჯგუფისთვის, ჰოლდინგური კომპანიებისათვის.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, დანიშვნის ერთ-ერთ წინაპირობას სათანადო პროფესიული კვალიფიკაცია წარმოადგენს. კომენტატორული ლიტერატურის თანახმად, ეს ოფიცრის სერტიფიცირებას, ბიზნეს სექტორის ადმინისტრირების ზოგადი წესების ცოდნას უკავშირდება.³⁶

3.2. ოფიცრის დამოუკიდებლობა და ინტერესთა კონფლიქტის აკრძალვა

მონაცემთა დაცვის ოფიცერი უნდა იყოს აღჭურვილი შესაბამისი რესურსით, რაც უზრუნველყოფს მის მიერ საკუთარი მოვალეობის დამოუკიდებლად, დროულად და კვალიფიციურად შესრულებას.³⁷ აკრძალულია მასზე რაიმე სახის ზეგავლენა ან ზეწოლა. ასევე დაუშვებელია, რომ კორპორაციაში იგი იკავებდეს იმგვარ პოზიციას, რომელიც მას შესაძლებლობას მისცემს, განსაზღვროს მონაცემთა დამმუშავების მიზანი და საშუალება.³⁸ შესაბამისად, იგი არ უნდა იყოს მონაცემთა დამმუშავებელი ან უფლებამოსილი პირი. ამასთანავე აღსანიშნავია, რომ მონაცემთა დაცვის ოფიცერმა შესაძლებელია, შეითავსოს სხვა ფუნქციები იმ პირობით, თუკი აღნიშნული არ იწვევს ინტერესთა კონფლიქტს.³⁹ ინტერესთა კონფლიქტი სწორედ მაშინ არის სახეზე, როდესაც ოფიცერი პარალელურად იმგვარ ფუნქციას ასრულებს, რომელიც პირდაპირ წინააღმდეგობაში მოდის იმ ორგანიზაციის მონაცემთა დაცვის ინტერესთან, რომელშიც იგი ფუნქციონირებს.⁴⁰ მოცემულ შემთხვევაში, აუცილებელია მონაცემთა დაცვის ოფიცრის მხრიდან მსგავსი ინტერესთა კონფლიქტის გაცხადება, გამჟღავნება. კორპორაციულსამართლებრივი თვალსაზრისით ინტერესთა კონფლიქტის საკითხი დღის წესრიგში არ დგას, როდესაც ორგანიზაციათა გარკვეულ ჯგუფს საერთო ოფიცერი

³⁶ *Kuner Ch., Bygrave L., Docksey Ch., The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Commentary, Oxford, 2020, 695.*

³⁷ *Voigt P., Bussche A., The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Practical Guide, 2017, 58-59.*

³⁸ *Article 29 Data Protection Working Group, Guidelines on Data Protection Officers (DPOs), 16/EN, WP 243 rev.01, 2016, 24.*

³⁹ *Voigt P., Bussche A., The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Practical Guide, 2017, 60.*

⁴⁰ *Data Protection Officer, Professional Standards for Data Protection Officers of the EU Institutions and Bodies Working under Regulation (EC) 45/2011, 2010, 15.*

ჰყავს. თუმცა, როგორც ეს ზემოთ იქნა აღნიშნული, მონაცემთა დაცვის ოფიცერს უნდა შეეძლოს საკუთარი ფუნქციის სრულყოფილი განხორციელება.

საინტერესოა მონაცემთა დაცვის საზედამხედველო ორგანოების პრაქტიკა: სლოვენის მონაცემთა დაცვის საზედამხედველო ორგანომ კომპანიის მთავარი აღმასრულებელი დირექტორის ან დირექტორთა ბორდის წევრის მონაცემთა დაცვის ოფიცრად დანიშვნის ფაქტი ინტერესთა კონფლიქტად ცნო და დაუშვებლად მიიჩნია.⁴¹ 2019 წელს ესპანეთის მონაცემთა დაცვის საზედამხედველო ორგანომ ერთ-ერთი კორპორაცია 25 000 ევროს ოდენობით დააჯარიმა, რადგან მონაცემთა დაცვის ოფიცრის ფუნქცია შიდაკორპორაციულ სტრუქტურაში შექმნილ ორგანოს ე. წ. „მონაცემთა დაცვის შიდა ბორდს“ მიანიჭა, რომელიც დამმუშავებლის განმარტებით, სწორედ იმავე ფუნქციას ასრულებდა, რასაც მონაცემთა დაცვის ოფიცერი.⁴²

ევროპის მონაცემთა დაცვის ზედამხედველის (*European Data Protection Supervisor*) რეკომენდაციის თანახმად, მონაცემთა დაცვის ოფიცერი არ უნდა იყოს კორპორაციაში ვადიანი ან მოკლევადიანი ხელშეკრულებით დასაქმებული პირი; მას უნდა ჰქონდეს ეკონომიკური სახსრების დამოუკიდებლად განკარგვის შესაძლებლობა და უნდა იყოს ანგარიშვალდებული მხოლოდ კორპორაციის ტოპ-მენეჯმენტის წინაშე.⁴³

შესაბამისად, მონაცემთა დაცვის ოფიცრის მიმართ, სხვა ზემოხსენებულ პრინციპებთან ერთად, ასევე მოქმედებს დამოუკიდებლობის პრინციპი და ინტერესთა კონფლიქტის აკრძალვის მოთხოვნა. დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპის ლოგიკური გაგრძელებაა სათანადო ანაზღაურების წესი, რასაც საკორპორაციო სამართლაშიც ხელმძღვანელ პირთა დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფის თვალსაზრისით⁴⁴ გარკვეული მნიშვნელობა აქვს მინიჭებული.

3.3. ოფიცრის პასუხისმგებლობის საკითხი

ევროკავშირის მონაცემთა დაცვის ზოგადი რეგულაცია არ შეიცავს მონაცემთა დაცვის ოფიცრის პასუხისმგებლობის მომწესრიგებელ ცალკეულ დებულებას. მონაცემთა დაცვის მომწესრიგებელ კანონმდებლობასთან შეუსაბამობისათვის მონაცემთა დაცვის ოფიცრის პერსონალური პასუხისმგებლობა არ დგება. თუმცა აღსანიშნავია, რომ მასზე

⁴¹Informacijski pooblaščenec, Advisory Opinion, N07121-1/2021/577, 2021, <https://gdprhub.eu/index.php?title=IP_-_07121-1/2021/577#Facts> [22.01.2023].

⁴² Agencia Española Protección Datos, Resolución de procedimiento sancionador, Procedimiento Nº: PS/00417/2019, იხ.: <<https://cedpo.eu/dpo-case-law/>> [22.01.2023].

⁴³ European Data Protection Supervisor, Data Protection Officer (DPO), <https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/reference-library/data-protection-officer-dpo_en> [20.01.2023].

⁴⁴ ხელმძღვანელ პირთა ანაზღაურების წესზე იხ. Schneeman A., Law of Corporations and Other Business Organizations, 2010, 348-349.

ვრცელდება ერთგულების მოვალეობა სწორედ იმ ორგანიზაციის მიმართ, რომელშიც იგი იქნა დანიშნული.⁴⁵ ოფიცერი მოქმედებს შინაგანი პროფესიული რწმენის საფუძველზე, რაც გულისხმობს პრინციპს უკავშირდება. შესაბამისად, მას აქვს თითოეული შემთხვევის გულისხმიერად და დაყოვნების გარეშე შესწავლის ვალდებულება.⁴⁶

მონაცემთა დაცვის ოფიცერზე ასევე ვრცელდება კონფიდენციალურობის ვალდებულება.⁴⁷ კორპორაციული მართვის სისტემაში დუმილის მოვალეობის კონცეფცია, რომელიც ხელმძღვანელ პირებსა და სამეთვალყურეო საბჭოს წევრებს აკისრიათ, სწორედ ინსაიდერული ინფორმაციის დაცვის მიზანს ემსახურება.⁴⁸ მისი შემსუბუქება ან გამორიცხვა დაუშვებელია.⁴⁹

ნაკისრ ვალდებულებათა არაკეთილსინდისიერი და არაჯეროვანი შესრულება მონაცემთა დაცვის ოფიცრის პირდაპირ პასუხისმგებლობას უკავშირდება. ამ თვალსაზრისით სამეცნიერო ლიტერატურაში საუბარია გარე ოფიცრის სახელშეკრულებოსამართლებრივ პასუხისმგებლობაზე, ხოლო მონაცემთა სუბიექტის ჭრილში — მის დელიქტურ პასუხისმგებლობაზე.⁵⁰ რაც შეეხება შიდა ოფიცერს, მისი პასუხისმგებლობა შრომითსამართლებრივი საფუძველით დგება.⁵¹

3.4. ოფიცრის გაწვევა

ევროკავშირის მონაცემთა დაცვის ზოგადი რეგულაცია არ აწესრიგებს ოფიცრის გაწვევის, მასთან სამართლებრივი ურთიერთობის შეწყვეტის საკითხს. შესაბამისად, აღნიშნული ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოს ეროვნული კანონმდებლობით რეგულირების საგანს წარმოადგენს. რეგულაციის 38(3)-ე მუხლის თანახმად, დაუშვებელია ოფიცრის სამსახურიდან დათხოვნა ან ჯარიმის დაკისრება, მონაცემთა დამმუშავებლის ან უფლებამოსილი პირის მიერ მასზე დაკისრებული ფუნქციების შესრულების გამო. ოფიცერი ვერ იქნება გაწვეული მარტოოდენ იმ მიზეზით, რომ მონაცემთა დამმუშავების შესახებ მის მიერ გაცემულ კონსულტაციას არ ეთანხმება

⁴⁵ *Data Protection Officer*, Professional Standards for Data Protection Officers of the EU Institutions and Bodies Working under Regulation (EC) 45/2011, 2010, 14-15.

⁴⁶ იქვე, 15.

⁴⁷ მუხლი 38(5), Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the Protection of Natural Persons with regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data, and Repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), OJ L 119, 4/5/2016, 1–88.

⁴⁸ *ჭანტურია ლ.*, კორპორაციული მართვა და ხელმძღვანელთა პასუხისმგებლობა საკორპორაციო სამართალში, 2006, 360-361.

⁴⁹ იქვე, 362.

⁵⁰ *Paal P. B., Pauly D. A.*, Datenschutz-Grundverordnung Bundesdatenschutzgesetz, Kommentar, 3. Aufl., 2021, Art. 39, para. 11, 12.

⁵¹ იქვე.

მონაცემთა დამმუშავებელი ან უფლებამოსილი პირი.⁵² საკითხის ამგვარად რეგულირება ქმნის დამმუშავებლის/უფლებამოსილი პირის ზეწოლისაგან ოფიცრის დაცვის მაღალ სტანდარტს, რაც, ბუნებრივია, დადებითად აისახება მის დამოუკიდებლობაზე. მეორე მხრივ, აღნიშნული არ მიემართება ოფიცერთა მხრიდან უხეშ გაუფრთხილებლობას ან კანონდარღვევის შემთხვევებს.

ევროპული მართლმსაჯულების სასამართლომ 2022 წლის 22 ივნისის გადაწყვეტილებაში საქმეზე: “Leistritz AG v. LH” აღნიშნა, რომ რეგულაციის ზემოხსენებული მოთხოვნა (რეგულაციის 38(3)-ე მუხლის ფარგლებში) ვრცელდება როგორც შიდა, ისე გარე ოფიცრზე; წევრი სახელმწიფოს ეროვნული კანონმდებლობა შესაძლებელია, ითვალისწინებდეს ოფიცერთან ხელშეკრულების შეწყვეტის შესაძლებლობას მხოლოდ სამართლიანი საფუძვლით, მაშინაც კი, თუკი ხელშეკრულების შეწყვეტა არ უკავშირდება ოფიცრის ამოცანების შესრულებას, რამდენადაც ეს ხელს არ უშლის ზოგადი რეგულაციით დასახული მიზნის მიღწევას.⁵³ აღნიშნული წარმოადგენს ოფიცრის დამოუკიდებლობის დამატებით გარანტს, რაც თავის მხრივ უზრუნველყოფს ევროკავშირის მასშტაბით მონაცემთა დამმუშავებასთან დაკავშირებული უფლებების მომწესრიგებელი რეგულაციების ჰომოგენურ და თანმიმდევრულ განხორციელებას.⁵⁴ უფრო მეტიც, ეროვნული კანონმდებლობა შესაძლებელია, ითვალისწინებდეს ოფიცრის განთავისუფლებისაგან გაცილებით ძლიერი დაცვის მექანიზმს, ვიდრე ეს ევროკავშირის ზოგადი რეგულაციითაა დადგენილი.⁵⁵

4. დასკვნა

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის საერთაშორისო დონეზე აღიარებულმა სტანდარტები კორპორაციების მმართველობის სტრატეგიაზეც აისახა. აღნიშნული განაპირობებს კორპორაციული მართვის ახალი მოდელის ჩამოყალიბებას, რომელიც მონაცემთა სუბიექტის უფლებებისა და ინტერესის დაცვაზეა ორიენტირებული. ამგვარი მმართველობითი პოლიტიკა წინამდებარე სტატიამი დასახელებულია, როგორც პერსონალურ მონაცემთა დაცვაზე ორიენტირებული კორპორაციული მართვის მოდელი. მისი მმართველობით სისტემაში დანერგვა უზრუნველყოფს კორპორაციის შესაბამისობას მონაცემთა დაცვის მომწესრიგებელ კანონმდებლობასთან, აგრეთვე,

⁵² Article 29 Data Protection Working Group, Guidelines on Data Protection Officers (DPOs), 16/EN, WP 243 rev.01, 2016, 15.

⁵³ CJEU, C-534/20, *Leistritz AG v. LH* [2022], პარა. 23-24, 36.

⁵⁴ იქვე, პარა. 26.

⁵⁵ იქვე, პარა. 33-36.

მონაცემთა სუბიექტის – როგორც „დაინტერესებული პირის“ ინტერესების გათვალისწინებას კორპორაციული მართვის სისტემაში. ამგვარი მოდელის ერთ-ერთ ელემენტს მონაცემთა დაცვის ოფიცერი წარმოადგენს. იგი უზრუნველყოფს, ერთი მხრივ, მეწარმე სუბიექტის, ხოლო მეორე მხრივ – მონაცემთა სუბიექტის სამართლებრივი და ეკონომიკური ინტერესების თანაფარდობას. აღნიშნული მიზნის განსახორციელებლად, ოფიცერი აღჭურვილია შესაბამისი სამართლებრივი ბერკეტებით. კერძოდ, მის მიმართ მოქმედებს დამოუკიდებლობის, კონფიდენციალურობის, კომპეტენტურობის, ანგარიშვალდებულების პრინციპები. გარდა ამისა, იგი დაცულია კორპორაციულ ინსაიდერთა (იგულისხმებიან ხელმძღვანელები, სამეთვალყურეო საბჭოს წევრები) პირდაპირი ან არაპირდაპირი ზეგავლენისგან. თავის მხრივ ოფიცრის მიმართ მოქმედი კომპეტენტურობის, გულისხმიერების პრინციპები, ასევე, ინტერესთა კონფლიქტის აკრძალვა ემსახურება მონაცემთა სუბიექტის უფლების დაცვის ეფექტიან განხორციელებას და კორპორაციის მონაცემთა დაცვის მარეგულირებელ აქტებთან შესაბამისობას.

მონაცემთა დაცვის ოფიცრის ინსტიტუტის ეკონომიკურ-სამართლებრივ ანალიზზე⁵⁶ დაყრდნობით შეიძლება ითქვას, რომ იგი უზრუნველყოფს კორპორაციულ შესაბამისობასთან დაკავშირებულ იმ დამატებითი ხარჯის შემცირებას, რაც მეწარმე სუბიექტმა მონაცემთა დაცვის მომწესრიგებელ აქტებთან შეუსაბამობით (მაგალითად, დაკისრებული ჯარიმის სახით) შეიძლება, რომ განიცადოს. ოფიცრის ნებაყოფლობითი დანიშვნა სწორედ ამ ეკონომიკური ხარჯის შემცირებას ემსახურება და როგორც ეს ნაშრომში არის შეფასებული, კორპორაციული მართვის, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მაღალ კულტურაზე მიანიშნებს.

დღესდღეობით მონაცემთა დაცვის ოფიცრის ინსტიტუტი ჯერ-ჯერობით უცხოა ეროვნული საკანონმდებლო მოწესრიგებისათვის. მიუხედავად ამისა, „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი⁵⁷ მის ინსტიტუტურ მოწესრიგებას ითვალისწინებს, რაც დადებით ზეგავლენას იქონიებს, მათ შორის, სამეწარმეო საზოგადოებების პერსონალურ მონაცემთა დამუშავებისადმი ცნობიერების ამაღლებასა და კორპორაციული მართვის თანამედროვე მოდელის პრაქტიკაში დამკვიდრებაზე.

⁵⁶ იგულისხმება სამართლის ეკონომიკური ანალიზი, როგორც სამართლის მეცნიერებაში დამკვიდრებული მეთოდი, Posner R., *Economic Analysis of Law*, 2011, 1-3.

⁵⁷ მუხლი 33, „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი № 07-3/353/9, 22/05/2019, <www.parliament.ge> [23.01.2023].

ბიბლიოგრაფია:

1. „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონი, 875-Vრს-Xმპ, 02/08/2021.
2. „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონი, 5669-რს, 28/12/2011.
3. „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი, № 07-3/353/9, 22/05/2019, <www.parliament.ge> [23.01.2023].
4. ბურდული ი., მახარობლიძევილი გ., თოხაძე ა., ზუბიტაშვილი ნ., აღადაშვილი გ., მადრაძე გ., ეგნატაშვილი დ., საკორპორაციო სამართალი, 2022, 60-63, 634-638.
5. ევროკავშირის ფუნდამენტურ უფლებათა სააგენტო და ევროპის საბჭო, მონაცემთა დაცვის ევროპული სამართლის სახელმძღვანელო, 2018, 198.
6. იასპესრი კ., ფილოსოფიის შესავალი, გორგიშელი ვ. (თარგმ.), 2019, 73.
7. მახარობლიძევილი გ., კორპორაციული მართვის ზოგადი ანალიზი, 2015, 161, 162-163, 313-317.
8. ჭანტურია ლ., კორპორაციული მართვა და ხელმძღვანელთა პასუხისმგებლობა საკორპორაციო სამართალში, 2006, 360-36, 362.
9. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the Protection of Natural Persons with regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data, and Repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), OJ L 119, 4/5/2016, 1–88.
10. Council of Europe, Modernized Convention for the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal Data (Convention 108+; CM/Inf(2018)15-final), 18/05/2018.
11. Council of Europe, Explanatory Report, Modernized Convention for the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal Data (Convention 108+; CM/Inf(2018)15-final), 18/05/2018.
12. Bundesdatenschutzgesetz, (BDSG), 30/06/2017.
13. OECD, Principles of Corporate Governance, 2015.
14. Article 29 Data Protection Working Group, Guidelines on Data Protection Officers (DPOs), 16/EN, WP 243 rev.01, 2016, 10, 15, 24.
15. Bentham J., Of Laws in General, Hart H. L. A. (ed.), 1970, 31-33.
16. Data Protection Officer, Professional Standards for Data Protection Officers of the EU Institutions and Bodies Working under Regulation (EC) 45/2011, 2010, 12-13, 14-15.
17. European Data Protection Supervisor, Data Protection Officer (DPO), <https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/reference-library/data-protection-officer-dpo_en> [20.01.2023].
18. Haskel J., Westlake S., Capitalism without Capital: The Rise of the Intangible Economy, Princeton, 2018, 3-10.

19. *Johnson A.*, Soft Law, in: EC Regulation of Corporate Governance, UK, 2009, 343-347.
20. *Kuner Ch., Bygrave L., Docksey Ch.*, The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Commentary, Oxford, 2020, 693, 695.
21. *Magnier V.*, Comparative Corporate Governance, Legal Perspectives, 2017, 1-4.
22. *Paal P. B., Pauly D. A.*, Datenschutz-Grundverordnung Bundesdatenschutzgesetz, Kommentar, 3. Aufl., 2021, Art. 39, para. 11, 12.
23. *Posner R.*, Economic Analysis of Law, 2011, 1-3.
24. *Picciotto S.*, Regulating Global Corporate Capitalism, 2011, 61-65, 193-200.
25. *Schneeman A.*, Law of Corporations and Other Business Organizations, 2010, 39, 348-349, 363.
26. *Tokhadze A.*, Enhancement of Corporate Social Responsibility – An Analysis from the Perspective of Economic and Sectoral Cooperation under the Three Association Agreements, in: Legal Aspects of the EU Association Agreements with Georgia, Moldova and Ukraine in the Context of the EU Eastern Partnership Initiative, *Trunk A., Panych N., Rieckhof S. (eds.)*, 2017, 104-106.
27. *Voigt P., Bussche A.*, The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Practical Guide, 2017, 56-60.
28. CJEU, C-534/20, *Leistriz AG v. LH* [2022].
29. *Autorité de protection des données*, Dossiernummer: DOS-2019-04309, 2020, <<https://cedpo.eu/dpo-case-law/>> [20.01.2023].
30. *Agencia Española Protección Datos*, Resolución de procedimiento sancionador, Procedimiento N°: PS/00417/2019, nb.: <<https://cedpo.eu/dpo-case-law/>> [22.01.2023].
31. *Informacijski pooblaščenec*, Advisory Opinion, N07121-1/2021/577, 2021, <https://gdprhub.eu/index.php?title=IP_-_07121-1/2021/577#Facts> [22.01.2023].